

LYKİA - KABALİA - PİSİDİA BÖLGESİNDEN ROMA DÖNEMİ “DİOSKURLAR VE TANRIÇA” KABARTMALARI

İNCİ DELEMEN

“Dioskurlar ve Tanrıça” şeklinde tanımlanan ve bir tanrıça ile iki genç erkek figüründen ya da bunların simgelerinden oluşan üçlü betim Anadolu'nun güneybatısında, Lykia-Kabilia-Pisidia Bölgesi Roma İmparatorluk Dönemi adak kabartmaları ve sikkelerinde azımsanamayacak sayıda örnek ile karşımıza çıkmaktadır (harita 1-2)¹. Yerli bir tanrı üçlüsü olduğu anlaşılan grup içindeki iki genç, Yunan benzerleriyle özdeşleştirilerek, kabartmaların eşliğindeki yazıtlarda “Dioskurlar” adıyla anılmıştır². Yunan mitolojisinde Dioskurlar, biri “Kastor”, öbürü “Polydeukes” adını taşıyan Lakonia kökenli ikiz kardeşlerin ortak adıdır. İkiizler yazılı kaynakların yanı sıra, arkeolojik eserlerde oldukça karmaşık bir kişilik yansıtırlar³: Doğumlarına ilişkin çok çeşitli anlatımlarda değişmez öge, anneleri Leda'nın kuğu görünümüne giren Zeus ile sevişmesidir. Bazı kaynaklar tan-

¹ Metinde kullanılan kaynaklara ilişkin kısaltmalar *Archäologischer Anzeiger* 1985 ve *Archäologische Bibliographie* 1989'da gösterildiği gibidir. Diğer kısaltmalar, BY= Buluntu yeri, y=yükseklik, g= genişlik, k= kalınlık, kd= kabartma derinliği, hy= harf yüksekliği; boyutlar cm. olarak gösterilmiştir. Levhalarda sıralanan her fotoğrafa eserin katalog numarası verilmiş, ayrıca numaralandırılmamıştır. 1935 yılında F. Chapouthier Dioskurlar ve Tanrıça betimlerini tüm antik çağı ve Yunan-Roma coğrafyasını kapsayacak biçimde ele almıştır; bkz. F. Chapouthier, *Les Dioscures au service d'une déesse*, Étude d'iconographie religieuse, Paris 1935. Sonraki yıllarda saptanan Anadolu kökenli eserler ve ilgili yayınlar için bkz. L. Robert, “Documents d'Asie Mineure”, *BCH* 107, 1983, 553-578; ayrıca, A. Hermary, “Dioskouroi”, *LIMC* 3/1, 1986, 577-580, 587-589 no. 123, 125, 128, 129, 138, 142, 144, 151, 160, 227, 240, 242, 243, 257; P. Frei, “Die Götterkulte Lykiens in der Kaiserzeit”, *ANRW* 2/18.3, 1990, 1784-1786; J.J. Coulton, “Balboursa Survey 1988, 1990”, 9. *Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Çanakkale 27-31 Mayıs 1991, Ankara 1992, 48; B. İplikçiöğlü-G. Çelgin-A.V. Çelgin, *Neue Inschriften aus Nord-Lykien 1*, Wien 1992, 20-21 no. 8.

² Frei, *ANRW* 2/18.3, 1990, 1848-1849.

³ Antik kaynaklar ve ikonografyaya ilişkin geniş bilgi ve kaynakça için bkz. A. Furtwängler, “Dioskuren”, *ML* 1/1, 1884-1886, 1154-1177; E. Bethe, “Dioskuren”, *RE* 5/1, 1903, 1087-1123; H. von Geisau, “Dioskouroi”, *Kleine Pauly* 2, 1979, 92-94; Hermary, *LIMC* 3/1-2, 1986, 567-593, lev. 456-477; C. Augé-P.L. Bellefonds, “Dioskouroi in Peripheria Orientali”, *LIMC* 3/1-2, 1986, 593-597, lev. 477-481; F. Gury, “Castores”, *LIMC* 3/1-2, 1986, 608-635, lev. 489-503; H.J. Rose, *Griechische Mythologie*, München 1988, 220-222.

rısal birleşmeden Kastor ile güzel Helena'nın dünyaya geldiğini, Polydeukes'in Sparta Kralı Tyndareus'tan doğduğunu, dolayısıyla ikizlerden birinin ölümsüz, diğerrinin ölümlü olduğunu belirtirken, diğerrleri Polydeukes'i de Zeus oğlu sayarlar. Önceleri heros düzeyinde ve yeraltı, denizcilik, spor, savaşçılık bağlamında insanların yaşamını etkiledikleri, koruyuculuk/kurtarıcılık işlevi taşıdıkları düşünölen ikizler giderek tanrısal özellikler kazanmışlar ve göksel/yıldızlı kişilikleri ağır basmıştır. Çoğunlukla geç kimliğin, fakat aynı zamanda savaşçılık ve yeraltı ile ilgili koruyuculuk yönlerinin yansıtıldığı Anadolu kökenli sikkeler ve yöresel adak kabartmalarında, Dioskurların iki yanında durdukları, korudukları tanrıça ise, henüz kesin bir biçimde adlandırılmamaktadır. Bunun nedeni söz konusu eserlerde, yazıtın pek az istisna dışında, tanrıça adı vermemesi, üstelik ikonografyanın giyimli, atribüsüz bir kadın figüründen, Artemis Ephesia'ya, Hekate triformis'e, Astarte'ye değin geniş bir spektrum sergilemesidir⁴. İlk araştırmalarda, Dioskurların kardeşi olması ve Lakonia'da bitkisel bereketlilik ile ilgili bir tanrıça sayılarak, tapım görmesi dolayısıyla, "Helena" adı yakıştırılan tanrıça, bugün kesin verilerin yetersizliği düşünölenerek isimsiz bırakılmaktadır⁵. Niteliğine değgin en somut veri, betimlerinde onu taçlandırabilen ya da simgeleyebilen hilal motifidir. Dioskurların yıldızlı kişiliklerine de aykırı düşmeyen bu motif Tanrıçanın ay ile ilintisini ortaya koyar⁶.

1987-1990 yıllarında Antalya, Burdur ve Fethiye Müzeleri ile Kabalia yöresinde sürdürdüğüm çalışmanın amacı, bugüne değin yayınlanmamış bazı Dioskurlar ve Tanrıça kabartmalarını inceleyerek, genelde gereken ilgiyi görmeyen Anadolu'da Geç Roma Dönemi halk sanatından bir kesitin tanıtılmasına katkıda bulunmaktır⁷.

⁴ Artemis için adak yazıtı taşıyan üç eser bilinmektedir: B. Pace, "Ricerche nella regione di Conia, Adalia e Scalanova: Escursioni", *ASAtene* 6-7, 1923-1924, 445 no. 155 (=Robert, *BCH* 107, 1983, 560 no. 10) Elmalı yakınındaki Macun Asarı'nda saptanmıştır; Hermary, *LIMC* 3/1, 1986, 578 no. 136 (=Chapouthier, 31 no. 10) ve no. 127 ise Anadolu dışındadır. Merkezdeki Tanrıçanın belirli bir tanrıçanın ikonografyasını yansıtması konusunda bkz. Chapouthier, 71-80, 119, 151-184, 237-281 no. 63-75.

⁵ Bu konuda çeşitli görüşler için bkz. Robert, *BCH* 107, 1983, 563-565, 567.

⁶ Tanrıçanın ay motifi ile simgelemesi ve ay ile ilişkisi için bkz. Chapouthier, 54-67, 118-119, 231-233 no. 37-59; Robert, *BCH* 107, 1983, 568-569, 578; Hermary, *LIMC* 3/1, 1986, 577, 593.

⁷ Çalışmamı mümkün kılan Antalya Müzesi Müdürü Sayın Kayhan Dörtlök'e, müze araştırmacıları Sayın Akan Atıla ve Ümit Atvur'a, Burdur Müzesi eski Müdürü Sayın Selçuk Başer ve eski Müdür Yardımcısı Sayın Ali Harmankaya'ya, Fethiye Müzesi Müdürü Sayın Güven

Çalışma konusu eserlerin büyük bölümünü adak stelleri oluşturmakta, bunlara bir sunak (no. 34) ile Burdur, Gölhisar ilçesi, Çavdır bucağına bağlı Kızıllar köyü çevresindeki iki ayrı yerde saptanan kaya kabartmaları⁸ (no. 26-29) eklenmektedir. Steller bölgede karşılaşılan yöresel nitelikli benzerleri gibi⁹, kireçtaşı ya da iri kristalli mermerden yontulmuş, gerek stelin, gerekse kabartma ve yazıtın biçimlendirilmesinde, işçilik kaba ve özensiz/bilgisiz bir düzeyden ileriye gidememiştir. Taş trapez biçiminde kesilmiştir. Aşağıdan yukarıya doğru hafifçe daralan levhanın yan ve arka yüzeyleri kabaca düzeltilmiş, steli bir zemine yerleştirmeye yarayacak kama ihmal edilmiştir. Stellerde önceliği alınlıklı aediculadan yalınlaştırılmış tiplerin (no. 1, 3, 5-8, 11-17, 24, 31, 33) yanı sıra, çerçeveli trapez tip (no. 2, 9, 18-23, 25) almakta, kaya kabartmalarında benzer formlar yinelenmektedir. Trapez kesilmiş stelde kabartma alanının kemerli bir çerçeve içine alınması (no. 4) ya da tümüyle çerçevesiz bırakılması (no. 32) birer örnek ile karşımıza çıkan uygulamalardır.

Eserlerin üçte birinde adak yazıtı korunagelmıştır (no. 6, 8, 11, 14, 15, 18, 19, 25, 27, 28, 30, 34). Ortak bir kalıbı izleyen yazıt, "ὁ δειῖνα τοῦ δειῖνος Διοσκόροισ ἐϋχῆν / ὀνεῖθηκεν- Falanca kişi Dioskurlara adadı" biçiminde, yalnızca adakta bulunan kişi ile adağın yöneltildiği Dioskurların adını içermektedir. Daha önce yayınlanan Anadolu kökenli çoğu adakta da görüldüğü

Güler'e; Kabalia yöresindeki araştırmama yardımcı olan Burdur, Kızıllar köyü muhtarı Sayın İsmail Eryılmaz ile öğretmen Seyit Demirörs'e teşekkürlerimi burada yinelerim. Ayrıca teşvik ve yardımlarını gördüğüm Sayın Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu, Prof. Dr. Erdoğan Merçil, Doç. Dr. Oktay Belli, Doç. Dr. Güler Çelgin ve haritaları çizen Sayın Sühran Belli'ye teşekkür ederim.

⁸ Bölgede Dioskurlar ve Tanrıçaya adanmış çeşitli kaya kabartmalarına rastlanmaktadır: Kızıllar yaylasında Kızılbel (Chapouthier, 23 no. 1; G.E. Bean, *Journeys in Northern Lycia, Denkschriften Wien* 104, 1971, 9 no. 6, res. 5; Robert, *BCH* 107, 1983, 557-558, 571 no. 4, res. 3); Teke Kozacı/Tyriaion çevresi (C. Naour, *Tyriaion en Cabalide*, Zutphen 1980, 81 no. 34, 87 no. 40, 91 no. 44, 115 no. 81-82, 129 dpn. 65, lev. 9, 15); Çıvgalar (C. Naour, "Inscriptions et reliefs de Kibryraide et Cabalide", *ZPE* 22, 1976, 132 no. 27, lev. 10); Kayabaş (Naour, *ZPE* 22, 1976, 130-131 no. 24, lev. 8); İlyaç (Naour, *Tyriaion*, 119 no. 87, lev. 16); Çaltular (Chapouthier, 25-26 no. 3; Robert, *BCH* 107, 1983, 558 no. 5); Kırkpınar (Naour, *ZPE* 22, 1976, 128-130 no. 21-23, lev. 8); Alifahreddin (Chapouthier, 38-40 no. 17; Robert, *BCH* 107, 1983, 558 no. 6); Yazır (Chapouthier, 40-41 no. 18-19; Robert, *BCH* 107, 1983, 558-559 no. 7); Macun Asarı (Bean, *Journeys*, 33-34; Robert, *BCH* 107, 1983, 560 no. 10); Kaynar Alanı (G.E. Bean, "Notes and Inscriptions from Pisidia, Part 2", *AnatSt* 10, 1960, 50; Robert, *BCH* 107, 1983, 561 no. 19).

⁹ Aynı bölgede sıklıkla karşılaşılan Kakasbos/Herakles/Maseis stelleri malzeme ve işçilik açısından benzer özellikler gösterirler; bkz. İ. Delemen, *Anadolu'da Atlı Tanrılar* (yayınlanmamış doktora tezi), İstanbul 1993, 16, 22, 27, 89-91. Ayrıca krş. H. Metzger, *Catalogue monuments votifs du Musée d'Adalia*, Paris 1952, 13 no. 1 vdd.

gibi¹⁰, yazıtta Tanrıçanın adına yer verilmemiştir. 11 no.lu kabartmada Dioskurların *Soteres* epiklesisi ile anılması dikkati çekmektedir. "Kurtarıcı" anlamına gelen ve başka Dioskur adaklarından da bilinen *Soter* ekadı ikizlerin başlangıçtan beri vurgulanan, yukarıda değindiğimiz işlevlerini çağrıştırmaktadır¹¹. Ancak bu epiklesisin kabartmaların adandığı Geç Roma Döneminde pek çok tanrı için yaygınlıkla kullanılarak, sıradan fakat manevi bir anlam kazandığı da bir gerçektir¹². Yazıtlar konusunda dikkat çeken diğer özellikler, üç adak sahibinin Latin adı taşıması (no. 11, 15, 30), birinin ekmeççilik (no. 6), bir başkasının marangozluk (no. 18) ile ilgili bir meslek sürdürmesidir.

İncelediğimiz 34 kabartmada bir kadın ve iki genç erkek figüründen oluşan üçlü grup canlandırılmıştır. İkonografya büyük ölçüde Lykia-Kabalia-Pisidia Bölgesinin sikke ve adak kabartmalarında Dioskurlar ve Tanrıça için geçerli olan figürlü şemaları yansıtmakta, Tanrıça figürünün yerini alan hilal ve/veya Dioskur figürlerinin yerini alan pilos simgelerine, söz konusu bölgede örneklenmesine karşın, eserlerimiz arasında rastlanmamaktadır¹³:

Tip 1: Ortada Tanrıça ve iki yanında atlı Dioskurlar,

Tip 2: Ortada Tanrıça ve iki yanında atlarının önünde ayakta duran Dioskurlar,

Tip 3: Ortada Tanrıça ve iki yanında ayakta duran Dioskurlar.

Üç grubun ortak özelliği merkezi, ayakta duran, cepheden betimlenmiş Tanrıçanın oluşturmasıdır. Tanrıça bazen bir sekinin üzerindedir (no. 2, 3, 14, 17-22, 26-29, lev. 1, 4-7)¹⁴. Uzun khitonunun üzerindeki himationa kollarını da örtecek şekilde sarınmıştır¹⁵. Kabartmalarımızdan no. 2 de vücuda bitleştirilmiş kollar tümüyle mantonun içinde kalmakta¹⁶; no. 13 de (lev. 4)

¹⁰ Bkz. dpn. 3; Chapouthier, 105; Robert, *BCH* 107, 1983, 567-568.

¹¹ Furtwängler, *ML* 1/1, 1883-1886, 1158; Chapouthier, 33-34 no. 11, 104; Hermary, *LIMC* 3/1, 1986, 568, 569 no. 9; Frei, *ANRW* 2/18.2, 1990, 1785 no. 43.10.1. Dioskurların bu epiklesisine yazılı kaynaklarda da rastlanmaktadır; bkz. O. Höfer, "Soter", *ML* 4, 1909-1915, 1254-1256.

¹² Höfer, *ML* 4, 1909-1915, 1247-1272; F. Dornseiff, "Soter", *RE* 3A/1, 1927, 1211-1221.

¹³ Bkz. Naour, *Tyriaion*, 18-19; Robert, *BCH* 107, 1983, 556, 578; Hermary, *LIMC* 3/1, 1986, 577-580.

¹⁴ Chapouthier, 106; Metzger, 27; Hermary, *LIMC* 3/1, 1986, 577.

¹⁵ Chapouthier, 116-117.

¹⁶ Krş. Metzger, 23 no. 9, lev. 3; Robert, *BCH* 107, 1983, 560 no. 12.

pozisyon aynı olmakla birlikte, vücuttan bağımsızlık kazanmakta; no. 32 de (lev. 8) her iki elin de göğüs üzerine yerleştirildiği¹⁷ izlenmektedir. Ancak, Tanrıça çoğunlukla kolunu dirsekten büküp, elini göğsünün üzerine yerleştirmiş, sol kolunu ise serbestçe aşağıya sarkıtmıştır (no. 4, 5, 7, 8, 15-24, 26-29, 34)¹⁸. Bu eserlerde figürün elinde herhangi bir atribü görülmemekte ya da kesin bir biçimde ayırımsanamamaktadır. Öte yandan, elimizdeki üç kabartmada (no. 3, 6, 10, lev. 1-3) Tanrıçanın yanında başka betimlerden de bilinen uzun bir asa gösterilmiştir¹⁹. No. 9 da ise, figür sol elindeki asaya dayanırken, aşağıya sarkıttığı sağ elinde bir kurban taşı²⁰ tutmaktadır (lev. 3). Tanrıçanın daha ender rastlanan atribülerinden dal²¹, buradaki eserlerde de yalnızca bir kez karşımıza çıkar (no. 31, lev. 8). Figür sağ kolunu aşağıya sarkıtıp mantosunun ucunu tutmuş, sol elindeki dalı yukarıya doğru kaldırmıştır. İki örnekte belirlenen bir hareket, figürün her iki kolunu yana ve yukarıya açmasıdır. Bunlardan no. 11 de (lev. 3) Tanrıça olasılıkla yanındaki atların başını ya da dizginini tutmakta²², no. 25 de (lev. 6) baş hizasındaki ellerinde bir nesne bulunup bulunmadığı anlaşılmamaktadır²³. İki kabartmada (no. 1, 12, lev. 1, 3) kolların gösterilmemesine karşın, yandaki atlara doğru açılması olasıdır²⁴. Tanrıçanın başında genellikle bir örtü (no. 1-5, 7-9, 12, 14, 17-23, 26-29, 32, 34) ve/veya bir kalathos (no. 2, 6, 8, 23 (?), 32, lev. 1, 2, 6, 8) ya da polos (no. 5, 31, lev. 2, 8) vardır²⁵. Doğrudan başın ya da başlığın üzerinde bir hilal (no. 2, 4, 5 (?), 6, 8, 9, 11, 13, 14, lev. 1-4) yükselebilir²⁶. Üç eserde hilal bir simge gibi, stelin alınlığına yerleştirilmiş

¹⁷ Krş. Metzger, 23-24 no. 10, lev. 3; Robert, *BCH* 107, 1983, 560 no. 13; Naour, *Tyriaion*, 81 no. 34, lev. 15.

¹⁸ Chapouthier, 116; Naour, *Tyriaion*, 18-19.

¹⁹ Chapouthier, 116.

²⁰ Chapouthier, 23-25, 117 no. 2, lev. 1; E. Kalinka, *TAM* 2/3, 1944, no. 933; Metzger, 22-23, 25-26 no. 8, lev. 3; Robert, *BCH* 107, 1983, 560 no. 11, 556-557 no. 2; Harmacy, *LIMC* 3/1, 1986, 577-578 no. 123 a.

²¹ Korkuteli kökenli stel: Chapouthier, 38 no. 16, lev. 7; L. Robert, "Un dieu anatolien: Kakasbos"; *Hellenica* 3, 1946, 68 dñn. 1; Metzger, 25.

²² Krş. lev. 9a. Söğüt Gölünün kuzeyindeki Osmankalfalar köyünde bulunan bu kabartma için bkz. G.E. Bean, "Notes and Inscriptions from Cibratis and Caralitis", *BSA* 51, 1956, 150 no. 45; Robert, *BCH* 107, 1983, 561 no. 16. Benzer hareket Sibidounda sikkelerinde de gözlemlenmektedir; bkz. Chapouthier, 51-52 no. 32, lev. 13; H. von Aulock, *Münzen und Städte Pisiadiens* 1, Tübingen 1977, no. 1363; Robert, *BCH* 107, 1983, 573-574.

²³ Krş. lev. 9b. Chapouthier, 53-54, 117 no. 36, lev. 15.

²⁴ Krş. Robert, *BCH* 107, 1984, 574 no. 28, res. 4.

²⁵ Chapouthier, 106, 118-120; Metzger, 26.

(no. 6, 16, 31, lev. 2, 4, 8), böylelikle Tanrıçanın, yukarıda değindiğimiz ay ile ilişkisi vurgulanmıştır.

Tanrıçanın iki yanına simetrik yerleştirilmiş atlı Dioskur figürlerini içeren kabartmalar *Tip 1* başlığı altında toplanmıştır. Dioskurların at üzerinde canlandırılması Yunan sanatında İ.Ö. 6.yy.dan başlayarak süregiden, daha sonra Roma sanatında da benimsenen bir özelliktir²⁷. Üç çeşitleme ile karışımıza çıkan *Tip 1* kapsamındaki eserlerin büyük bölümünde (1A ve 1B), atlı Dioskurlar “adeta”²⁸ adımlarıyla Tanrıçaya doğru ilerlemekte ancak, başlarını izleyiciye, adakta bulunan kişiye çevirmektedirler²⁹. Her iki genç de kısa saçlı, sakalsız³⁰ ve ata binmeye elverişli kısa giysiler içindedir. Figürler kısa tunica üzerine bazan savaşçılık ve dinsel anlamda “kurtarıcı”lık işlevlerini vurgulayan bir zırh kuşanırlar (no. 1, 3, 18, 19, lev. 1, 5)³¹. Omuzlarını örten manto arkaya doğru savrulur. *Tip 1A* (no. 1-8, lev. 1-3) Dioskurlara özgü bazı atribütlere yer verir. Bunlar mızrak (no. 1, 2), kılıç (no. 3-5) ve özellikle Hellenistik Dönemden başlayarak Dioskurlar için tipik sayılan konik başlık pilostur (no. 2, 4-8)³². Silah taşıyan Dioskurların hareketi, kompozisyonun bütünü için geçerli olan simetri kuralına dayanır. Silah eğer mızrak ise, soldaki figürün yana doğru açılan sağ elinde, sağdaki figürün sol elindedir³³. Öte yandan, silahın bir kılıç olması durumunda, soldaki figür sağ eliyle dizgini kavrarken, sol elindeki kılıcı dik bir şekilde ileriye uzatmıştır; sağdaki figür aynı hareketi sağ eliyle yinelemiştir³⁴. No. 5 de kar-

²⁶ Chapouthier, 48-54, 118 no. 26-36; Kalinka, *TAM* 2/3, 1944, no. 933; Metzger, 23, 26 no. 9, lev. 3; Naour, *Tyriaion*, 81 no. 34; 87 no. 40, lev. 15; Hermary, *LIMC* 3/1, 1986, 628-630.

²⁷ Furtwängler, *ML* 1/1, 1884-1886, 1172-1174; E. Will, *Le relief cultuel gréco-romain*, Paris 1955, 113; Hermary, *LIMC* 3/1, 1986, 589-590; Gury, *LIMC* 3/1, 1986, 628-630.

²⁸ Binicilikte dört zamanlı, yavaş yürüyüş.

²⁹ Chapouthier, 107.

³⁰ Chapouthier, 109.

³¹ Chapouthier, 110; Metzger, 25; Robert, *BCH* 107, 1983, 568; Hermary, *LIMC* 3/1, 1986, 577-578, 593 no. 123 a. Ayrıca bkz. E.N. Lane, *Corpus monumentorum religionis dei Menis* 3, Interpretations and Testimonia, *EPRO* 19, Leiden 1976, 106-107; E.N. Lane, “Men: A Neglected Cult of Roman Asia Minor”, *ANRW* 2/18.3, 1990, 2163.

³² Furtwängler, *ML* 1/1, 1884-1886, 1172-1174; E. Will, *Le relief cultuel gréco-romain*, Paris 1955, 113; Hermary, *LIMC* 3/1, 1986, 589-590; Gury, *LIMC* 3/1, 1986, 628-630.

³³ Krş. lev. 9a. Chapouthier, 29-30 no. 7; Naour, *Tyriaion*, 18 no. 2, lev. 7 (=Robert, *BCH* 107, 1983, 562 no. 23). *Tyriaion*'un kuzeyinde saptanan bir kaya kabartmasında da olasılıkla Dioskurlar çifte balta değil, mızrak tutmaktadırlar; krş. Naour, *Tyriaion*, 87 no. 40, lev. 15 (=Robert, *BCH* 107, 1983, 562 no. 25).

³⁴ Aynı hareket olasılıkla Arvalı stelinde de gösterilmek istenmiştir; bkz. lev. 9c. Louis Robert, söz konusu stel ile ilgili yayınında (*BCH* 107, 1983, 574 no. 28, res. 4) Dioskurların

şımıza çıkan bir başka seçenek, soldaki figürün sağ elinde, sağdaki figürün sol elinde tuttuğu kılıcı omuzuna dayamasıdır³⁵.

Eserlerin çoğunluğunu derleyen Tip 1B nin (no. 9-30, lev. 3-8) belirleyici özelliği ise, Dioskurların söz konusu atribülerden tümüyle yoksun gösterilmesidir. Anadolu kökenli Dioskurlar ve Tanrıça adak kabartmalarında en yaygın şema olarak niteleyeceğimiz³⁶ Tip 1B, Dioskurları her iki elleriyle dizgini kavrayarak, merkezdeki Tanrıçaya doğru yönelen, silahsız ve başları açık iki genç görünümünde betimler.

Tip 1C yi ayırsamamıza neden olan Korkuteli, Yeşilyayla kökenli stel (no. 31, lev. 8) çeşitli yönleriyle önem taşımaktadır. Eseri farklı kılan başlıca etmen kompozisyonda belirlemekte, üçlü şema bugüne değin yayınlanmış Dioskurlar ve Tanrıça kabartmalarında rastlamadığımız bir uygulamayı yansıtmaktadır. Burada atlı Dioskurlar alışlageldiği üzere merkezdeki Tanrıçaya değil, dışarıya yönelmiş, ancak başları ters yöne, Tanrıçaya doğru çevrilmiştir. Atların dışa doğru yönelmesi Tip 2 başlığı ile nitelediğimiz, atlarının önünde ayakta duran figürlerin canlandırıldığı eserlerde saptanabilmekte³⁷, fakat bilinen *atlı* Dioskur betimlerinde benzerleri ile karşılaşmamaktadır. Kabartmanın bir diğer özelliği Dioskurların arasında yer alan Tanrıçanın, elinde bir dal ile betimlenmesidir. Yukarıda belirttiğimiz gibi, dal Tanrıçanın sık rastlanan atribüleri arasında sayılmamakta, bu yönüyle figür en yakın benzerini yine Korkuteli çevresinden bir kabartmada bulmaktadır³⁸. Figürleri karakteristik başlıkları, polos ve pilos ile gösteren Yeşilyayla steli, alınlığında hilal ve iki yanında yıldız motiflerini içermesi açısından

atlarının önünde ayakta durduklarını ve sağdaki figürün sağ omuzunun üzerinde niteliği anlaşılamayan bir nesnenin yükseldiğini belirtir. Oysa bu çok kabaca işlenmiş kabartmada garip bir şekilde adım atan her iki atın ön ve arka bacaklarının arasında ve ortak zemine basamayacak kadar yukarıda Dioskurların ayakları kesin bir biçimde seçilebilmektedir; bkz. Hermery, *LIMC* 3/1, 1986, 577 no. 123. Sanatçı yeterince usta olmadığından baş ve gövdeyi cepheden, bacakları profilden göstermek ile yetinmiş, figürleri gerçek anlamda atın üzerine oturtamamıştır. Aynı yetersizlik olasılıkla sağdaki atının sağ elinde tutup, yukarıya kaldırdığı bir nesnenin omuzundan yükselen bir öge gibi görünmesine yol açmıştır. Dioskurların yöresel atribüleri gözden geçirildiğinde sivri uçlu, kısa ve hafif kavisli olan bu nesne bir kılıç olarak tanımlanabilir.

³⁵ Krş. Chapouthier, 52 no. 32; 42; 62 no. 51-52.

³⁶ Bkz. örneğin, Chapouthier, 23-25 no. 2, 38 no. 16, lev. 1, 8; Metzger, 22-24 no. 8-11, 63-64 no. 35, lev. 3.

³⁷ Bkz. Chapouthier, 107.

³⁸ Bkz. dpn. 20.

tanrısal üçlünün niteliklerine de ışık tutmakta, Tanrıçanın ay ile ilişkisini, ikizlerin ise yıldızlı, göksel kişiliğini yansıtmaktadır³⁹.

Merkezdeki Tanrıçanın iki yanında, atlarına binmek yerine, onların önünde ayakta duran Dioskurların canlandırıldığı *Tip 2*, incelediğimiz eserler içinde iki kez örneklenir (no. 32-33, lev. 8). İkizler atlarını, *Tip 1C* deki gibi, Tanrıçaya değil, dışarıya doğru yönelmişlerdir. Bir elleriyle dizgini tutarlar. No. 32 her iki genci de *Tip 1* e özgü atlı Dioskurlardan farklı olarak, çıplak betimler; kısa bir manto yalnızca omuzları örtmektedir⁴⁰. İkizlerin başlarındaki pilostan başka bir atribüleri yoktur. İkinci kabartmada (no. 33) ise, günümüze gelen tek Dioskur zırhlıdır ve bir eliyle atının dizginini tutarken, diğerinde sivri ucu belirgin bir mızrak taşımaktadır. *Tip 2*, burada incelenen eserlerin bütününe gösterdiği orana koşut olarak, Anadolu adak kabartmaları genelinde de *Tip 1* ölçüsünde yaygınlık bulmamaktadır. Bilinen kabartmalar içinde çıplak ya da giyimli, silahlı ya da silahsız, *Tip 2* şemasını yansıtan örneklerin hemen hepsi Anadolu dışında üretilmiştir⁴¹. Yalnızca Baal'de saptanan, fakat işçiliği dolayısıyla Anadolu'ya bağlanan bir adak steli atlarının önünde ayakta duran Dioskurları betimler⁴². Bir elleriyle dizgini tutan ikizler bu kez atlarını merkeze doğru yönelirler. Figürler bir *parazonium*, kısa kılıç, ile silahlanmış ve no. 33 deki gibi zırh kuşanmışlardır. Lykia-Kabilia-Pisidia'da yöresel adak kabartmalarını üreten sanatçılar arasında revaç bulmadığı anlaşılan *Tip 2* ve benzerlerinin, yaklaşık aynı dönem ve aynı çevre sikkelerinde benimsenmesi ise, kuşkusuz çarpıcı bir tezat oluşturmaktadır⁴³: Merkezdeki Tanrıçanın iki yanında ayakta duran ve atlarının

³⁹ Alınlıkta benzer düzenleme için bkz. Robert, *BCH* 107, 1983, 555-556, res. 1. Yıldız motifinin Dioskurları simgelemesi konusunda bkz. Furtwängler, *ML* 1/1, 1884-1886, 1154, 1162-1163; 1171-1172; Chapouthier, 114-115, 232; Hermay, *LIMC* 3/1, 1986, 567, 592.

⁴⁰ Dioskurların çıplak betimlenmeleri konusunda bkz. Chapouthier, 109; Will, 114; Robert, *BCH* 107, 1983, 568, 677.

⁴¹ Çıplak olarak, krş. Chapouthier, 28-29 no. 6 (Selanik?), 54-55 no. 37 (Peloponnesos?), 55-57 no. 38-39 (Tegea), 78-79, lev. 2, 3, 5. Atlarını merkeze doğru yönelmiş benzer figürler için bkz. Chapouthier, 31-32 no. 9-11 (Yugoslavya), lev. 6, 8. Giyimli olarak, krş. Chapouthier, 48-50 no. 26, lev. 1. (Mısır, Theadelphia).

⁴² Bkz. Robert, *BCH* 107, 1983, 575-577, res. 5. Yazar figürlerin omuzlarına dayadıkları nesneyi bir "cetvel ya da sopa" olarak tanımlamaktadır. Ancak dpn. 41-42 de sıralanan sikkeler, ayrıca kataloğumuzdaki no. 34 ve ilintili eserler, bunun kısa bir kılıçtan başka birşey olamayacağını göstermektedir. Yunan ve Roma ikonografyasında kılıç ve *parazonium* Dioskurların olağan atribüleri arasında yer alırlar; bkz. dpn. 30 ve Gury, *LIMC* 3/1, 1986, 628.

⁴³ Chapouthier, 50-51 no. 28-31; von Aulock, no. 403, 796, 969-970, 974, 1003, 1024; Robert, *BCH* 107, 1983, 577.

dizgininden tutarak, onları dışarıya doğru yönelten çıplak Dioskur figürleri Antoninus Pius ve Caracalla dönemi Kodroula sikkelerinde atribüsüz; Septimius Severus dönemi Isinda sikkesinde mızrak ile; Antoninus Pius dönemi Trebenna sikkesinde mızrak ve başlarının üstünde yıldız motifi ile; Antoninuslar dönemi Termessos Maior sikkelerinde mızrak ve pilos ile betimlenmişlerdir. Ön yüzde Gordianus III portresinin yer aldığı Akalissos sikkesinde pozisyon değişmiştir. Figürler atlarını merkeze yöneltiler; pilos ve kılıç ile karakterize edilen ikizler yine çıplaktır. Septimius Severus dönemi Ariassos sikkesinde de atlarının yanında duran Dioskurların canlandırıldığı izlenmektedir. İki kabartmamızın bire bir karşılığını içermemesine karşın, Anadolu kökenli adak kabartmalarına oranla daha yakın örnekler sunan bu sikkelerin yanı sıra, bir grup sikke de Tanrıçayı simgeleyen bir hilal motifinin iki yanına yerleştirilmiş, benzer Dioskur figürlerini içerir⁴⁴: Sagalassos sikkelerinin arka yüzü üç ayrı dönemde, Hadrianus, Marcus Aurelius ve Claudius Gothicus zamanında, atlarını merkezdeki hilal motifine yönelten Dioskur figürleri ile bezenmiştir; figürler tunica ve pilos giyerler. Benzer bir betime Commodus dönemi Verbe sikkesinde rastlanmakta, bu kez ikizlerin başlarının üzerine yıldız motifi eklenmektedir. Ön yüzünde Iulia Mamaea büstünün saptandığı Ariassos sikkesi de atlarının yanında duran çıplak Dioskurları, pilos ve mızrak ile göstermektedir.

Tip 3 ü önceki gruptan ayıran etmen, bu kez atların gözardı edilmesidir. Bu tip için tek örneğimizi oluşturan no. 34, no. 32 deki gibi, ayakta duran Dioskurları yine başlarında pilos ile, çıplak olarak canlandırmıştır (lev. 8). Hareket tümüyle simetrik. Her iki figürde de serbest bacak merkeze, Tanrıçaya doğru yana açılmıştır. İkizler taşıyıcı bacak yanında yükselen mızrağa bir elleriyle dayanırken, diğer ellerinde omuzlarına yasladıkları bir *parazonium* taşımaktadırlar. Dioskurların ikonografyası açısından kabartmanın en yakın benzeri Attika, Kephissia'dan İ.S. 2. yy. 2. yarısına tarihlenen bir lahit kabartmasında karşımıza çıkar; pozisyon ve atribülerdeki kimi farklılıklara rağmen, genel şemanın gözlemlenebildiği diğer örnekler de Anadolu dışındandır⁴⁵. Yayınlanmış Anadolu kökenli Dioskurlar ve Tanrıça adak kabartmaları arasında örneğini saptayamadığımız *Tip 3* için yine aynı

⁴⁴ Chapouthier, 58-60 no. 43, 45, 45, 46; von Aulock, no. 1399-1405, 1425; Robert, *BCH* 107, 1983, 54, 577.

⁴⁵ Chapouthier, 36-37 no. 15 (Kephissia), 50 no. 27 (Mısır, Aleksandria; sikke), 53-54 no. 35-36 (gemma; bkz. burada lev. 9b), 60-61 no. 47-50 (Kilikia ve Suriye, sikke); 63 no. 54 (Mısır), 66 no. 58 (gemma), lev. 11-12, 15.

bölgeden birtakım sikkeler aydınlatıcı olmaktadır⁴⁶; Heliogabalus döneminde basılmış Prostanna sikkesinde Tanrıçayı simgeleyen, merkezdeki hilal motifinin iki yanına, 34 no.lu kabartmadaki tüm ikonografik özellikleri yineleyen Dioskur figürleri yerleştirilmiştir. Sikkedeki figürlerin tek farklılığı başlarının birbirine yönelik olarak, profilden gösterilmesi ve taşıyıcı bacağın değiştirilmesidir. Antoninus Pius dönemi Pednelissos sikkesinde de benzer figürlere rastlanmakta, ancak bu kez kılıç taşımadıkları göze çarpmaktadır.

Tip 2 ve 3 ü örnekleyen 32 ve 34 no.lu kabartmalarda Tanrıçanın yanında çıplak ve ayakta betimlenen Dioskurlar, gerek duruş biçimleri, gerekse ikonografik özellikleri bakımından, Tanrıçanın canlandırılmadığı, diğer bir deyişle üçlü şemanın söz konusu olmadığı bazı yapıtlardaki figürler ile yakınlık göstermektedirler. İstanbul Arkeoloji Müzesinde korunan ve İ.S. 3. yy. ortalarına tarihlenen "Sidamara Lahdi"nin ana yüzünü iki yandan sınırlayan "Dioskur" figürleri⁴⁷, no. 32 dekine benzer şekilde, dışarıya doğru yönelttikleri atlarının önünde ayakta dururlar. Sidamara Dioskurları da omuzlarını örten manto dışında, çıplak betimlenmişlerdir. Ayrılıkları saçlarının bir pilos ile örtülmemesidir. Kuşkusuz bu figürlerin canlılığı, vücuttaki hafif burkulma, başın merkeze doğru çevrilmesi ve yüzey işçiliği katalogumuzdaki eser ile karşılaştırılmayacak derecede başarılıdır. Fakat sanatçımızın frontaliteyi kıramamasına karşın, figürlerin ağırlığını lahit kabartmasındaki gibi, bacaklardan birine vermek istediği, bunu iki figürde simetrik değil, paralel olarak gerçekleştirmeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Öte yandan Selanik'ten bir paye kabartması ikizlerden yalnızca birini yansıtmakta⁴⁸, çıplak figür göğsünü ve omuzlarını örten mantosu, başındaki pilosu, mızrağı ve kılıcı ile no. 34 ü anımsatmaktadır. Ancak, mızrağı serbest bacak, kılıcı taşıyıcı bacak tarafında tutması bir farklılık yaratmaktadır. Serbest bacağın hafifçe ileriye uzatılması ve başın bu yana çevrilmesi de, iddiasız bir sanatçı tarafından üretilen, frontalitenin ağır bastığı eserimizde gerçekleşmeyen özelliklerdir. İşçiliğe bağlı farklılıklar İ.S. 2. yy.a tarihlenen Perge Dioskur'u⁴⁹ açısından da geçerlidir. Bu tam plastik eserde çıplak figür, mantosu, pilosu, taşıyıcı bacağının yanına dayadığı mızrağı ve omuzuna yasladığı *parazoniumu* ile no. 34 e en yakın örneği oluşturmaktadır. Adı geçen yapıtlara

⁴⁶ Chapouthier, 57 no. 41, 59 no. 44; von Aulock, no. 1189, 1209; Robert, *BCH* 107, 1983, 574, 578.

⁴⁷ Hermary, *LIMC* 3/1, 1986, 571 no. 39, lev. 459.

⁴⁸ Hermary, *LIMC* 3/1, 1986, 572 no. 51, lev. 460.

⁴⁹ Hermary, *LIMC* 3/1, 1986, 575 no. 90, lev. 464.

oranla, frontalitenin belirginlik kazandığı bir Dioskur figürü Selanik kökenli sütun başlığını süslemektedir⁵⁰. Piloslu genç bu kez tümüyle çıplaktır. Mızrağını no. 34 deki gibi taşıyıcı bacak tarafında tutmuş, fakat öbür elini ondan farklı olarak kalçasına dayamıştır. Değindiğimiz bu belli başlı örneklerin tümü, betimleme açısından eserlerimize yaklaşmakla birlikte, stilistik yönden İ.S. 2.-3. yy. halk sanatını değil, imparatorluk sanatını yansıtmaktadırlar.

Eserlerin ortaya koyduğu ikonografya ayrıntılı olarak incelendikten sonra, üzerinde durulması gereken belki de en önemli sonuç, Tanrıçanın iki yanındaki Dioskurları - atları ile ya da atsız - ayakta ve çıplak betimleyen Tip 2 ile Tip 3 ün yöresel adak kabartmalarında yaygınlık göstermediği ve en yakın benzerlerini imparatorluk sanatı ürünlerinde bulduğudur⁵¹. Kabartmalar ile yaklaşık aynı zaman ve çevreyi paylaşan Anadolu kent sikkelinde bu tiplere rastlanmasının nedeni ise, kabartmalara karşıt olarak, sikkelerin imparatorluk sanatının bir uzantısını oluşturmalarıdır. İmparatorluk sanatına özgü bazı şemaların yöresel kabartmalarda bu derece az karşımıza çıkması, Lykia-Kabalia-Pisidia halk sanatının imparatorluk sanatından ne düzeyde etkilendiğini yansıtmaması açısından kuşkusuz önem taşımaktadır. Burada popüler beğeni kendini göstermektedir. Bölgeye özgü pek çok adak kabartmasında Kakasbos/Herakles, Sozon, Apollon, Men ve başka tanrıları at üzerinde görmeyi yeğleyen yöresel sanatçılar, Dioskurları da Tanrıça ile birlikte betimlerken, ikizlerin İ.Ö. 6.yy.dan başlayarak sürdürülen atlı tiplerini benimsemiş, iki atlının rol aldığı şemaları üstün tutarak yinelemiştir⁵².

Burada incelenen eserler, farklı ikonografik tiplerin varlığına karşın, işçilik yönünden, simetrik üçlü kompozisyonu kalıplaştıran, Lykia-Kabalia-Pisidia kökenli diğer Dioskurlar ve Tanrıça kabartmaları ile uyum içindedirler. Anadolu'nun büyük sanat merkezlerinden uzakta üretilen ve yöresel halk sanatını yansıtan bu yapıtlarda figürler hareketsiz, frontal ve oransızdır⁵³. Cepheden gösterilmiş üç figürün yan yana ayakta sıralandığı Tip 2 ve Tip 3 de hareketsizlik ve frontalite kuvvetle egemendir. Bölgenin başka adak kabartmalarında - örneğin çifte balta taşıyan Lykialı tanrı üçlüsünün,

⁵⁰ Hermary, *LIMC* 3/1, 1986, 574 no. 74, lev. 462.

⁵¹ Ayakta çıplak Dioskur tipinin, Klasik Dönem öncüle dayanması konusunda bkz. Will, 114; Robert, *BCH* 107, 1983, 568, 574, 577.

⁵² Bkz. dñn. 8 ve 26.

⁵³ Chapouthier, 101, 106-108; Robert, *BCH* 107, 1983, 567.

üç/dokuz Nymphe'nin betimlendiklerinde - yinelenen bu özellikler, bilindiği gibi, genelde de İ.S. 2.-4.yy. Roma kabartma sanatının anahtar öğelerindedir⁵⁴. Bir heykel gibi kıpırtısızca duran Tanrıçanın iki yanında "adeta" adımlarıyla ilerleyen atlı Dioskurların canlandırıldığı ana grup Tip 1 belli bir hareketi içermesine karşın, aynı derecede donuk ve "hareketsiz" dir. Tip 1A ve 1B de atlılar merkeze doğru yönelmekte ancak, başlarını izleyiciye, adakta bulunan kişiye çevirmektedirler. Böylece frontalite ilkesi ile, hareket gerçeklikten bir adım daha uzaklaşmakta, (fakat özne ile nesne, bir başka deyişle tanrı ile ona adakta bulunan kişi, arasında) doğrudan bir bağ kurulabilmektedir. Cansızlık ve kuruluş yanında, kimi kez figürün oturuş biçiminde ve atın bacaklarının durumunda yanlışlıklar vardır (no. 1, 4, 24, 26)⁵⁵. Kabartmaların başlıca özellikleri arasında saydığımız oransızlık ise öncelikle kompozisyonda göze çarpar. Merkezdeki Tanrıça bir seki üzerinde durmadığı örneklerde bile (no. 1, 4, 5...), atlı Dioskurlar ile aynı boyda canlandırılmıştır⁵⁶. Figür ata, baş gövdeye oranla büyüktür (özellikle, no. 1, 2, 4-7....). Geniş yüzde gözler tüm ilgiyi çekecek derecede iri, buna karşılık ağız küçük ve ince yapılıdır. İncelenen eserlerde yüzey işçiliği kaba, özensiz/bilgisiz bir düzey göstermektedir⁵⁷. Gerek tanrı, gerekse atların biçimlendirilmesinde kemik ve kas yapısının yansıtılması gibi bir kaygı güdülmemiştir. Giysi kıvrımları hareket ya da doku ile ilişki kurulamayacak ölçüde şematiktir. Yaygınlıkla uygulanan sistem eşit aralıklı ve kesintisiz kıvrımlardan oluşur. Saç ve yele tutamları da aynı şekilde mekanik kazımlar ile belirtilmiştir⁵⁸. Daha özenli bir yüzey işçiliği ile yüksek kabartmaya yaklaşan no.

⁵⁴ Örneğin, L. Robert, "Dedicaces et reliefs votifs", *Hellenica* 10, 1955, 5-11, lev. 2; Metzger, 42-45, 65-68 no. 19, 20, 36-541, lev. 6-7; Naour, *ZPE* 22, 1976, 129 no. 20, lev. 8. Geç Roma sanatının bu özellikleri için bkz. Will, 219-255; R. Bianchi Bandinelli, *Rom, Das Zentrum der Macht, Die römische Kunst von den Anfängen bis zur Zeit Marc Aurels*, München 1970, 312, 314-316, 320, 323, 324; R. Bianchi Bandinelli, *Rom, Das Ende der Antike, Die römische Kunst in der Zeit von Septimius Severus bis Theodosius I*, München 1971, 3, 63, 374-375; D. Strong, *Roman Art*, London 1980 (2), 168, 198, 108-211, 226-228, 255, 264; T. Wujewski, *Anatolian Sepulchral Stelae in Roman Times*, Poznan 1991, 69-84, 97-98.

⁵⁵ Aynı özelliklere atlı tanrı Kakasbos/Herakles kabartmalarında da rastlanır; bkz. Delemen, 90.

⁵⁶ Bu durum işçilik düzeyinin yanı sıra, üç figüre eşit önem verilmesinden kaynaklanır; bkz. Chapouthier, 106.

⁵⁷ Krş. Delemen, 27, 91.

⁵⁸ Krş. A. Riegl, *Die spätromische Kunstindustrie*, Wien 1924, 1964 (2), 88-92, 128-1229; G. Rodenwaldt, "Römische Reliefs, Vorstufen zur Spätantike", *JdI* 55, 1940, 12-43; G. Rodenwaldt, "Zur Begrenzung und Gliederung der Spätantike", *JdI* 59-60, 1944-45, 82-84; A.M.McCann, "Beyond the Classical in the Third Century", *ANRW* 2/12.2, 1981, 624-641.

31 bile (lev. 8), özünde hareketsiz, frontal ve oransız üç figürü betimlemektedir.

Sıralanan özellikler ve epigrafik veriler – eta, sigma, omega gibi harflerin yuvarlak karakteri, apices ve ligaturalar – eserlerin İ. S. 2. yy.dan 4. yy. başlarına dek uzandığını ortaya koymakta, bu durum diğer Dioskurlar ve Tanrıça kabartmalarının yanı sıra, aynı dönemlerde yoğunlaşan sikke betimleriyle de desteklenmektedir⁵⁹. Eserlerin yalın formu, figürlerin giyimlerine ve atların donanımına ilişkin ayrıntılardan ve belirli bir döneme işaret edecek stilistik kriterlerden yoksun bulunması, onları dar zaman dilimlerine tarihlemeye olanak bırakmamaktadır.

KATALOG

Tip 1 - Tanrıça ve atlı Dioskurlar

A)

1. Adak steli

lev. 1

BY: Belirsiz. Antalya Müzesi env. 1.30.82.

Kireçtaşı. Şematik alınlıklı aedícula formu, beşgen biçiminde bir çerçeveye dönüştürülmüş; akroterler kabaca belirtilmiştir. Oldukça iyi durumdadır.

y: 34, g: 42, k: 11.5, kd: 1,7.

Tanrıçanın kolları ve herhangi bir atribüsü gösterilmemiştir. İki yanındaki Dioskurlar zırhlı ve mızraklıdır. Manto yoktur. Baş açıktır.

Yazıt yoktur.

2. Adak steli

lev. 1

BY: Belirsiz. Antalya Müzesi env. 3.67.73.

Kireçtaşı. Çerçeve dikdörtgen tiptedir. Yüzey aşınmıştır.

y: 20.5, g: 25.8, k: 12, kd: 0.8.

⁵⁹ Chapouthier, 97-99.

Tanrıça bir tabure üzerindedir. Kollar vücuda yapışık durumda, mantonun içinde kalmıştır. Başın üzerinde kalathos ve onu taçlandıran hilal gösterilmek istenmiştir. Dioskurlarda tunica, kısa manto, kısa çizme, pilos ve mızrak ayrımsanabilmektedir.

Yazıt yoktur.

3. Adak steli

lev. 1

BY: Belirsiz. Antalya Müzesi env. A. 3833.

Kireçtaşı. Form no. 1 benzeridir. Yüzey aşınmış, köşeler kopmuştur.

y: 29.5, g: 31, k: 10, kd: 1.1

Tanrıça yüksek bir seki üzerindedir. Sağ kolunu dirsekten kıvrıyarak, karnının üzerine yerleştirmiş, sol eliyle uzun bir asaya dayanmıştır. Aşırı derecede uzun bacaklı atlara binmiş Dioskurlar tunica, zırh ve kısa çizme giymişlerdir. Ellerindeki kısa kılıcı yukarıya kaldırmışlardır.

Yazıt yoktur.

4. Adak steli

lev. 1

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi env. 531. 71.75.

Kireçtaşı. Dikdörtgen formlu stelde kemerli bir kabartma alanı çukurlaştırılmış, kemerin üzerinde üç akroter alçak kabartma olarak işlenmiştir. Yüzeydeki küçük hasarlar dışında, iyi durumdadır.

y: 21.2, g: 21.4, k: 8.7, kd: 1.7.

Tanrıçanın göğsü üzerine yerleştirdiği sağ ve aşağıya sarkıttığı sol eli giysisinin kıvrımları arasında görünmektedir. Başının üzerindeki hilal belirgindir. Dioskurlar kılıçlarını no. 3 deki gibi yukarıya kaldırmışlardır. Ancak burada zırhlı değildirler ve başlarında bir pilos bulunmaktadır.

Yazıt yoktur.

5. Adak steli

lev. 2

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi env. 4742.

Mermer. Alınlıklı aedicula formundan şematize edilmiş tiptedir; kabartma alanı dikdörtgen biçiminde çukurlaştırılmış, yan köşelerde iri çıkıntılar ile akroterler belirtilmiştir.

y: 25, g: 24.5, k: 9, kd: 1.2.

Tanrıça figüründe kolların durumu no. 4 deki gibidir. Aşağıya sarkıtılmış sol el mantonun ucunu tutmaktadır. Başın üzerinde bir polosun (ve hilalin?) kalıntıları vardır. Kısa tunica ve manto giymiş olan Dioskurlarda pilos ve omuza dayalı kılıç ayrımsanabilmektedir.

Yazıt yoktur.

6. Adak steli

lev. 2

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi env. 7855.

Mermer. Form no. 5 dekine yaklaşır; daha özensizce biçimlendirilmiştir. Alınlığın ortasında kazıma ile belirtilmiş bir hilal ve sağında kabaca çizilmiş ışın taçlı Helios büstü yer alır. Yüzey aşınmıştır.

y: 33.3, g: 36.4, k: 9.8, kd: 1.6, hy: 1.4.

Tanrıçanın sağ kolu dirsekten kıvrılmıştır. Sol eliyle uzun bir asaya dayandığını anlaşılır. Bir örtü bulunmayan başında, kalathos ve hilal belirgin-dir. İki elleriyle dizgini kavrayan Dioskurların başlarında pilos, atlarda dizgin ve eyer takımları belirtilmiştir.

Yazıt alt silmededir:

Μάγνος ὀάρτος ---
Δι]οσκόροισ εὐχίην.

Magnos adı için bkz. W.Pape-G.E.Benseler, *Wörterbuch der griechischen Eigennamen*, Braunschweig 1875(3), 836; L.Zgusta, *Kleinasiatische Personennamen*, Prag 1964, no. 841. Adakta bulunan Magnos'un ekmek üretimi ya da satışı ile ilgili bir meslek yürüttüğü anlaşılmaktadır: bkz. W.Pape-M.Sengebusch, *Handwörterbuch der griechischen Sprache*, Braunschweig, 1880(3), 363 ("artos", vdd.).

7. Adak steli

lev. 2

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi env. 3986.

Kireçtaşı. Form no. 1 benzeridir. Yüzey aşınmıştır.

y: 22.9, g: 42.8, k: 9.7, kd: 1.9.

Tanrıça figürünün pozisyonu 5 no.lu kabartmamızdaki gibidir. Ancak örtülü başında bir kalathos ve hilal taşımamaktadır. Dioskurlar no. 6 daki özellikleri yansıtırlar.

Yazıt yoktur.

8. Adak kabartması

lev. 3

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi env. 266.

Mermer. Form no. 7 deki gibidir. Sol yan, sağ üst ve alt köşeler eksiktir, yüzey aşınmıştır.

y: 46.5, g: 60, k: 20, kd: 2, hy: 1.9.

Tanrıçanın hareketi no. 5 deki gibidir; başının üzerinde kalathos ve hilale ilişkin izler bulunmaktadır. Günümüze ulaşabilen sağdaki Dioskurun tunica giyimli olduğu, mantosunun rüzgarla şiştiği görülmekte, başında bir pilos olduğu anlaşılmaktadır. Atlının sağında iki figür merkeze doğru ilerler. Adakta bulunanları canlandıran bu figürler himationa sarınmıştır. Adakta bulunanları gösteren başka Dioskurlar ve Tanrıça kabartmaları için bkz. Chapouthier 25-26 no. 3 (Çaltular), 38-40 no. 17 (Ali Fahreddin).

Yazıt alt silmededir:

--- E · KOY Δι οσκοποις ευχην

B)

9. Adak steli

lev. 3

BY: Pisidia Bölgesi. Antalya Müzesi env. 6.14.73.

Kireçtaşı. Form no. 2 ye benzer. Kenarlardan küçük parçalar kopmuştur, Tanrıçanın başı eksiktir.

y: 26.5, g: 34, k: 11.7, kd: 2.9.

Tanrıçanın aşağıya sarkıtığı sağ elinde bir patera vardır. Sol eliyle asasına dayanmaktadır. Başının üzerindeki hilal belirgindir. Atlı Dioskurlar başlarını izleyiciye, adakta bulunana çevirmişlerdir. Kısa tunicalarının üzerindeki manto omuz ve göğsü örtmekte, hafifçe arkaya uçmaktadır.

Yazıt yoktur.

10. Adak steli

lev. 3

BY: Burdur, Günalan köyü (eski Lengüme). Burdur Müzesi etüdlük.

Kireçtaşı. Stelin baş tarafı eksiktir.

y: 17.3, g: 33, k: 8, kd: 0.9, hy: 1:3.

Üç figürün de başı günümüze gelmemiştir. Merkezdeki Tanrıçanın sağındaki asaya dayandığı anlaşılır. Dioskurlar no. 9 daki özellikleri yinelerler. İşçilik tahta oymacılığına yaklaşıyor.

Alt silmede A, E gibi bazı harflerin belli belirsiz izleri kalmıştır.

11. Adak steli

lev. 3

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi env. 485. 44.74.

Mermer. Alınlıklı aediculadan yalınlaştırılmış stel tipindedir. Kabartma dörtgen bir alanda yer almaktadır. Tympanon çukurlaştırılmış, ortasına kanatlarını açmış ve başını sola çevirmiş bir kartal kabartması yerleştirilmiştir. Alınlığın köşelerindeki akroterler kopmuş, yüzey aşınmıştır.

y: 22, g: 26.5, k: 5.5, kd: 1.7, hy: 1.2.

Tanrıça yalnızca bir khiton giymiştir. Açık başının üzerinde kalın, uçları küt bir hilal vardır. Figür kollarını iki yana doğru açarak yukarıya kaldırmıştır. Olasılıkla atların başını ya da dizginlerini tutmaktadır. Dioskurlar duruş ve ikonografya açısından no. 9 daki özellikleri yinelemektedir. Omuzlarının arkasında uçuşan manto, yontucunun ustaliksizliği dolayısıyla dik bir kanat görünümü almıştır.

Yazıt yatay geisondan başlayarak, alt silmede devam etmektedir:

Διοσκόροις Σωτήρσι Γαίου
 Ουεττίου ἑπιταγή(ν) ἀνέθηκεν.

Adakta bulunan kişi Latin adı taşımaktadır: *Caius Vettius*.

12. Adak steli

lev. 3

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi etüdlük.

Mermer. Form no. 11 deki gibidir. Sol alt köşe eksiktir.

y: 31.4, g: 29, k: 10.2, kd: 1.3.

Figürler no. 11 deki genel özellikleri yinelerler. Bu kez Tanrıçanın kolları tam olarak görünmemekle birlikte, yana doğru açıldığı anlaşılmakta ve örtülü başının üzerinde hilale rastlanmamaktadır.

Yazıt yoktur.

13. Adak steli

lev. 4

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi etüdlük.

Mermer. Form no. 11-12 deki gibidir. Sol atıyı içeren kenar kopmuştur, sağ alt köşe eksiktir.

y: 27.3, g: 30.2, k: 9, kd: 1.1.

Figürler no. 11 deki genel özellikleri yinelerler. Farklı olarak, Tanrıçanın kolları iki yana açılmamakta, vücuda yapışık bir biçimde aşağıya sarmaktadır.

Yazıt yoktur.

14. Adak steli

lev. 4

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi env. 194.62.75.

Mermer. Form no. 11-13 deki gibidir. Akroterler ve sağ alt köşeden küçük bir parça eksiktir.

y: 37, g: 40, k: 14, kd: 1.6, hy: 2.

Tanrıça yüksek bir sekinin üzerindedir. Sağ eli göğsünün üzerindedir. Olasılıkla sol eliyle bu yandaki atın başına ya da dizginine uzanmaktadır. Örtülü başının üzerinde hilal belirgindir. Dioskurlar no. 11-13 deki özellikleri gösterir.

Yazıt alt silmededir:

--- ΚΛΗC ΔΙΟΣΚΟ[ροισ εϋ] χήν.

15. Adak steli

lev. 4

BY: Antalya çevresi. Antalya Müzesi env. 1.11.88.

Kireçtaşı. Form no. 11-14 deki gibidir. Yüzey oldukça aşınmıştır.

y: 34.3, g: 33.2, k: 10, kd: 1, hy: 1.8.

Tanrıçanın duruşu no. 7 dekine benzer. Başının üzerinde kalathos yüksebilir, ayrıca bir örtü yoktur. Dioskurlar no. 11-14 deki özellikleri gösterirler.

Yazıt çerçevenin alt kenarına kazınmış, son iki harf sol kenarda devam ettirilmiştir:

Τερτία Ὀκταουία εὐχίην.

Adakta bulunan kişi Latin adı taşıyan bir kadındır: *Tertia Octavia*.

16. Adak steli

lev. 4

BY: Belirsiz. Fethiye Müzesi etüdük.

Kireçtaşı. Form no. 11-15 deki gibidir. Alınlığın orta kesimi günümüze gelmediğinden, buradaki bezeme bilinmemekte, sol köşede yukarıya dönük bir hilal motifi dikkati çekmektedir. Stel Tanrıça ile soldaki atlımın arasından dikey bir çizgiyle ikiye kırılmıştır. Sol alt köşe ve tanrıçanın başı eksiktir.

y: 9, g: 26.1, k: 2.5, kd: 0.5.

Tanrıça giysisi ve duruş biçimi ile no. 4, Dioskurlar no. 11-15 deki figürlerle yaklaşımaktadır. Atlar tam profilden betimlenmişlerdir.

Yazıt yoktur.

17. Adak steli

lev. 5

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi env. 7383.

Kireçtaşı. Stel no. 1 tipinde, fakat alt kenar dışında, daha ince bir çerçeve sahiptir. Sol üst ve sağ alt köşe eksiktir.

y: 28.4, g: 34.2, k: 7.1, kd: 1.3.

Bir seki üzerindeki Tanrıça kollarının durumu bakımından no. 4 dekine benzer. Hiçbir atribüsü yoktur. Atlarının bir ayağını Tanrıçanın bulunduğu sekiye dayayan Dioskurlar no. 11-15 deki özellikleri yinelerler.

Yazıt yoktur.

18. Adak steli

lev. 5

BY: Belirsiz. Antalya Müzesi env. 2.10.77.

Kireçtaşı. Stel no. 2 tipindedir; alt kenar dışında, çerçeve kalınlığını yitirmişdir. Yüzey oldukça aşınmıştır.

y: 39.7, g: 43.2, k: 12.8, kd: 1.6, hy: 5-3.0.

Yüksek bir sekinin üzerinde duran Tanrıça genel özellikleri açısından no. 17, Dioskurlar no. 11-17 deki figürlere benzemektedirler. Dioskurlar bu kez zırlıdır. Göğüste çapraz şerit ve etekte *pteryges* kazıma ile belirtilmiştir. Manto yoktur. Atlar tümüyle profilden betimlenmiş, dizgin ve eyer takımı gösterilmiştir.

Yazıt alt silmededir:

Ἀπολλώνιος Τρώϊλου τέκτων Διοσκόροισ εὐχίην.

Adakta bulunan Apollonios marangozluk ya da benzeri bir sanat ile uğraşmaktadır; bkz. Pape-Sengebusch, 1084 ("tekton").

19. Adak steli

lev. 5

BY: Seki yaylası. Fethiye Müzesi env. 1.13.75.1164.

Kireçtaşı. Stel no. 18 formundadır. Sağdaki atlıyı içeren parça eksiktir. Yüzey aşınmış, Tanrıçanın başı harap olmuştur.

y: 33.5, g: 32, k: 11.5, kd: 0.8, hy: 1.5.

Kabartma ikonografya ve işçilik açısından no. 18 in yakınındadır.

Yazıt alt silmededir:

Ἀρτέμων Τρώϊλο[υ καὶ ἡ γυνὴ αὐτ-
οῦ Διοσκόροισ [εὐχίην.

20. Adak steli

lev. 5

BY: Belirsiz. Fethiye Müzesi env. 26.2.69.659.

Mermer. Stel tipi no. 18-19 dakine uygundur. Köşeler kopmuş, yüzey aşınmış, çatlaklar oluşmuştur.

y: 30, g: 33.3, k: 10.2, kd: 0.8, hy: 2.2.

Kompozisyon ve figürlerin hareketi no. 18-19 paralelindedir. Dioskurlarda zırh yoktur. Tanrıçanın başındaki örtü, tutuk ve katı işçilik nedeniyle kemerli bir niş görünümü almıştır.

Alt silmede bazı harf kalıntıları seçilmekte, fakat çözülememektedir.

21: *Adak steli*

lev. 5

BY: Antalya, Korkuteli. Antalya Müzesi env. A. 3645.

Mermer. Stel tipi no. 18-20 deki gibidir. Solda, atın kalçasını, aşağıda Tanrıçanın üzerinde durduğu sekiyi ve sağdaki atın bacaklarını içeren parçalar eksiktir.

y: 27, g: 35.5, k: 13.3, kd: 1.2.

Kabartma ikonografya ve işçilik açısından no. 20 nin yakınındadır.

Yazıt yoktur.

22. *Adak steli*

lev. 6

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi env. 4527.

Mermer. Stelde no. 18-21 de görülen tip uygulanmıştır. Yüzey fazlasıyla aşınmıştır, kenarlarda kopuk parçalar vardır.

y: 34.2, g: 52.5, k: 10.3, kd: 3.2.

İkonografya no. 18-21 dekine yaklaşır. Dioskurların kısa mantosu omuzları ve göğsü örttükten sonra serbestçe arkaya sarkar.

Yazıt yoktur.

23. *Adak steli*

lev. 6

BY: Belirsiz. Fethiye Müzesi env. 2.3.64.13.

Kireçtaşı. Stelde no. 18-22 de görülen tip uygulanmıştır. Sol üst köşe kopmuş, yüzey aşınmıştır.

y: 38.2, g: 55, k: 9.5, kd: 2.1.

İkonografya no. 22 deki özellikleri gösterir. Tanrıçanın başında bir kalathos olup olmadığı kesin bir şekilde anlaşılmamakta, ancak söz konusu kabartmadaki gibi bir seki üzerinde durmayıp, doğrudan ortak zemine bastığı görülmektedir.

Yazıt yoktur.

24. Adak steli

lev. 6

BY: Belirsiz. Antalya Müzesi env. 1.3.75.

Kireçtaşı. Stelde no. 11-16 da görülen tip uygulanmış, fakat çukurlaştırılan tympanona herhangi bir motif işlenmemiştir. Sağ alt köşe kopmuş, yüzey aşınmış, figürlerin yüzü tahrip olmuştur.

y: 31.4, g: 35.5, k: 12, kd: 1.3.

İkonografya no. 23 deki özellikleri yansıtır. Farklı olarak, Tanrıçanın başı tümüyle açıktır. Dioskurların kısa mantoları rüzgarla şişerek uçuşur.

Yazıt yoktur.

25 Adak steli

lev. 6

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi env. 92.50.77.

Mermer. Stel formu no. 2 deki gibidir. Köşelerden küçük parçalar kopmuş, yüzey fazlasıyla aşınmıştır.

y: 29.3, g: 33.9, k: 9, kd: 1.3.

İki yandaki atlı Dioskurlar ile aynı zemini paylaşan Tanrıça khiton ve himation giyimli, fakat başı olasılıkla açıktır. İki elini baş hizasında yukarıya kaldırdığı anlaşılır. Sağ elinde parmaklar ayrıntılı olarak işlenmiştir. Herhangi bir atribü yoktur. Dioskurlar no. 22-23 deki özellikleri yinelerler.

Yazıt çerçevenin üst kenarından başlayıp, alt silmede devam eder:

--- 'Ερ] μᾶλου Διοσ-
κορις εὐχίη.

26. *Eleyir kaya kabartması*

lev. 7

BY: Burdur, Gölhisar ilçesi, Çavdır bucağına bağlı Kızıllar köyü yaylasının güneyinde, Eleyir mevkiindeki Asarlık Tepesinin batı tarafındadır. Kayanın yüzeyinde dikdörtgen biçimli bir alan çukurlaştırılıp, üç figür kabartma olarak işlenmiştir. Yüzey aşınmış, gözenek ve çatlaklar oluşmuştur.

y: 40, g: 59, kd: 1.5.

Kabartma ikonografik özellikleriyle no. 17 ye benzer. Yazıt yoktur.

27. *Küçük Kılıçkaya kabartması*

lev. 7

BY: Burdur, Gölhisar ilçesi, Çavdır bucağına bağlı Kızıllar köyünün yaklaşık 2.5 km doğusunda, Küçük Kılıçkaya adı verilen yüksek ve dik kaya kütesinin batı yüzeyinde bulunan, Dioskurlar ve Tanrıçaya adanmış üç kaya kabartmasından en üstteki. Kaya yüzeyi no. 1 biçiminde çukurlaştırılıp, kabartma alanına paralel kazıma çizgiler ile, bir çerçeve oluşturulmuştur. Yüzey fazlasıyla aşınmış, Tanrıçanın başı tahrip olmuştur.

y: 49, g: 61, kd: 10, hy: 1.7.

İkonografik özellikler no. 17 dekine yaklaşmaktadır. Atların şahlanmayı andıran hareketi sanatçının acemiliğinden kaynaklanmıştır.

Yazıt kabartmanın altındadır:

--- OPETON KAPΦWNOC Διοσκόροισ εὐχίην.

28. *Küçük Kılıçkaya kabartması*

lev. 7

BY: No. 27 nin altındadır. Kaya yüzeyinde no. 2de görülen stel tipi uygulanmıştır. Çerçevenin üst kenarında, ortadan iki yana doğru simetrik gelişen balık kılıçığı bezeme görülmektedir. Yüzey aşınmış, figürlerin başı tahrip olmuştur.

y: 36, g: 58, kd: 0.7, hy: 1.5-2.5.

Hareket ve ikonografya no. 27 dekine benzer. Ustalıktan yoksun olan sanatçı, Dioskurların arkasında uçan mantoyu bir kanat gibi biçimlendirebilmiştir.

Yazıt kabartmanın altındadır:

--- INOC ... ΛΕΜΗ . . Διοσκόροισ εὐχίην.

29. Küçük Kılıçkaya kabartması

lev. 7

BY: Kabartma no. 28 in sağındadır ve aynı formu göstermektedir. Çerçeve bezemesizdir. Yüzey fazlasıyla aşınmış, figürler tahrip edilmiştir.

y: 38, g: 65, kd: 0.6.

İkonografyanın no. 27 ye uyduğu anlaşılır. Yazıt okunamayacak derecede aşınmıştır.

30. Adak steli

lev. 8

BY: Belirsiz. Antalya Müzesi env. A. 2803.

Kireçtaşı. Stelden yalnızca sol atın ve merkezdeki Tanrıçanın bacakları ile yazıtın bir bölümü korunagelmiştir.

y: 15.9, g: 22.5, k: 7.8, kd: 0.8, hy: 2.

Kabartmanın merkezde Tanrıça ve ona yönelik atlı Dioskur figürlerini içerdiği anlaşılmakla birlikte, diğer ikonografik ayrıntılar seçilememektedir.

Yazıt alt silmededir:

Σατορνείνος Κορκαίνου Διοσ-
κόροισ ἐὺχῆν.

Adakta bulunan kişi Latin adı taşımaktadır: *Saturninus*. Baba adı Korkainas için bkz. Zgusta, KP, no. 687.

C)

31. Adak Steli

lev. 8

BY: Antalya, Korkuteli, Yeşilyayla. Antalya Müzesi env. 1.1.86.

Kireçtaşı. Alınlıklı aedicula tipindedir. Alınlığı taşıyan ince payeler, yalın kaide ve başlıkları, geison ve akroterler belirtilmiş, paye başlığı ve yatay geison stelin yan yüzeylerinde devam ettirilmiştir. Tympanonun merkezinde yukarıya dönük bir hilal ve içinde Selene/Luna başı yer alır. Hilalin iki ya-

nında sekiz kollu birer yıldız bulunmaktadır. Alt kenardan küçük parçalar kopmuş, sağ alt köşe ve tepe akroteri kırılmıştır. Soldaki atının ve tanrıçanın yüzünde aşınma vardır.

y: 31.6, g: 39.4, k: 12.8, kd: 2.5.

Dioskurlar ve Tanrıçaya adanmış yöresel steller içinde, anatomik oranlar ve ayrıntular açısından, yansıtuğu titizlik ve yüksek kabartmaya yaklaşan işçilik ile, en kaliteli örnek olarak tanımlayabileceğimiz eserde, merkezi yine Tanrıça oluşturmaktadır. İnce bir khitonun üzerine daha kalın bir khiton giymiş, kalçasına sardığı mantonun bir ucunu sol omuzuna çekmiştir. Ortadan ayrılmış dalgalı saçları omuzlarına dökülmektedir. Başında geniş bir polos vardır. Tanrıça sağ kolunu serbestçe aşağıya sarkıtmıştır. Sol kolunu ise dirsekten kıvrımıştır; yukarıya kaldırdığı elinde bir dal tutmaktadır. Tanrıçanın iki yanındaki Dioskurlar onu arkalarına alarak, atlarını dışarıya doğru yöneltmişler, fakat başlarını merkeze çevirmişlerdir. Göğüs altında kuşakla sıkılmış kısa tunica giymiş, mantoyu omuzda tutturmuşlardır. Uzun bukleli saçlarını bir pilos örter. Dioskurlar her iki elleriyle atlarının bir dizginini çekerek, onun da başını izleyiciye çevirmesini sağlamışlardır.

Yazıt yoktur.

Yıldız ve hilal motifleri Dioskurlar ve Tanrıçayı simgelemekte, benzer alınlık düzenlemesine Seki yaylasından bir stelde de rastlanmaktadır; bkz. Robert, BCH 107, 1983, 555-556, res. 1.

Tip 2 - Tanrıça ve atlarının önünde ayakta duran Dioskurlar

32. Adak steli

lev. 8

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi env. 7858.

Kireçtaşı. Dörtgen levhanın yüzeyi bir çerçeve işlenmeksizin tümüyle çukurlaştırılmıştır. Üst köşeler kopmuş ve yüzey, özellikle figürlerin başları aşınmıştır.

y: 15.8, g: 29.6, k: 9.7, kd: 1.4.

Bacakların dik bir şekilde birbirine bitştirildiği kabartmalarımızın çoğunluğundan farklı olarak, Tanrıça burada ağırlığını sağ bacağa vermiş, sol

serbest bacağına yana açmıştır. İki eli de göğüs üzerindedir. Giyimlidir ve başının üzerinde bir kalathos bulunmaktadır. Tanrıçanın iki yanında Dioskurların atları yer almaktadır. Dışarıya doğru yönelen atlardan soldaki, her iki ön ayağıyla kübik bir yükseltinin üzerine çıkmış, sağdaki ise yalnızca sol ön ayağını dik bir kayaya dayamıştır. Atlarının önünde Tanrıçaya benzer bir hareket ile ayakta duran Dioskurlar bir elleriyle atlarının dizginini tutarlar. Soldaki, diğer elini önüne doğru kıvrımış, sağdaki ise yana, tanrıçaya doğru açmıştır. İki omuzlarını örten manto dışında, çıplak betimlenmişlerdir. Başlarında pilos vardır.

Yazıt yoktur.

33. *Adak steli*

lev. 8

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi env. 486.44.74.

Kireçtaşı. Stel no. 5 tipindedir. Üçlü kabartmanın sağ yarısı günümüze gelebilmiştir.

y: 26.4, g: 16.7, k: 6.9, kd: 2.3.

Kompozisyonun no. 32 dekine benzediği anlaşılır. İzler merkezdeki Tanrıçanın sol kolunu aşağıya sarkıtığına, başının mantosuyla örtülü olduğunu işaret eder. Günümüze gelen sağdaki Dioskur figürü zirhlidir ve sol eliyle atının dizginini tutarken, sağ elindeki iri başlı mızrağa dayanmıştır. Baş açık, saçları uzuncadır.

Yazıt yoktur.

Tip 3 - Tanrıça ve ayakta duran Dioskurlar

34. *Küçük adak sunağı*

lev. 8

BY: Belirsiz. Burdur Müzesi env. 5586.

Mermer. Dörtgen sunak alt ve üst kenarlarda taşkın silmelere sahiptir. Alçak kabartma ile alt köşelerde ayaklar, üst köşelerde ise palmet biçimli akroterler belirtilmiştir.

y: 38, g: 18.7, k: 16, kd: 5, hy: 1.8.

Sunağın yalnızca ön yüzeyi kabartma ile bezenmiştir. Tanrıça alışlagelmiş giysiler içindedir; mantosuyla örttüğü başında kalathos yoktur. Sol kolunu aşağıya sarkıtmış, sağ elini mantosunun içinden çıkartarak göğsünün üzerine yerleştirmiştir. İki yanındaki Dioskurlar göğüs ve omuzlarını örten mantoları dışında çıplaktır. Başlarında bir pilos bulunmaktadır. Hareketleri tümüyle simetriklerdir. Her iki figürde de serbest bacak merkeze, Tanrıçaya doğru yana açılmıştır. Taşıyıcı bacak yanında yükselen mızrağa bir elleriyle dayanırken, diğer ellerinde omuzlarına yasladıkları parazoniumu taşımaktadırlar.

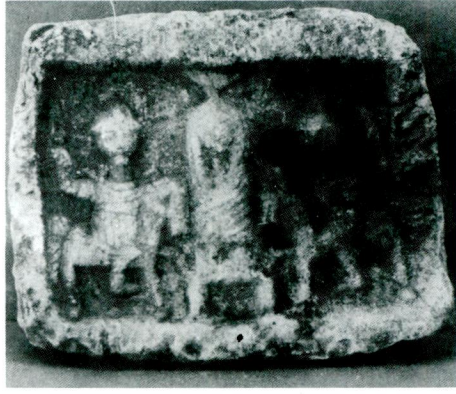
Yazıt kabartmanın üzerindeki düz ve eğik silmeleri kaplamaktadır:

Μεμνονος Ἀτ -
ταλου εὐχὴν
ἀνέθοντο.

Yazıtta ligaturalar dikkati çekmektedir.

1

2

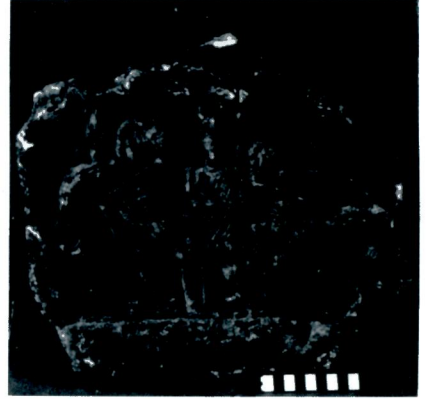
3

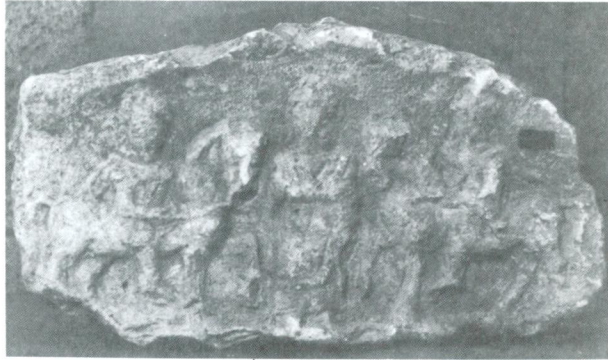
4

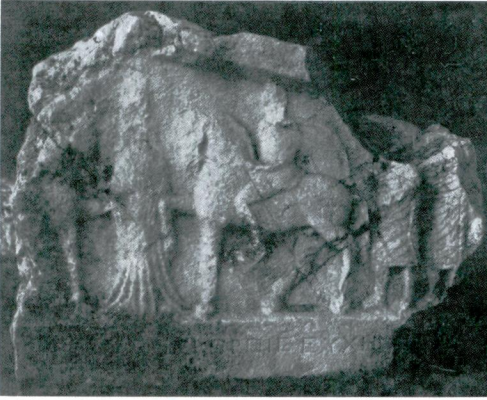
5

6

7

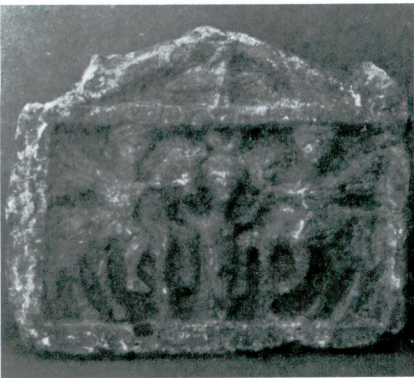
8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

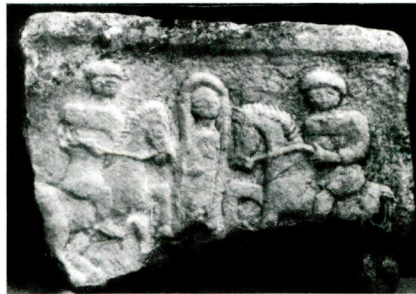
18

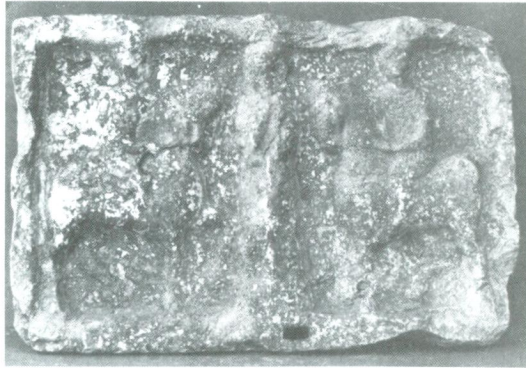
19

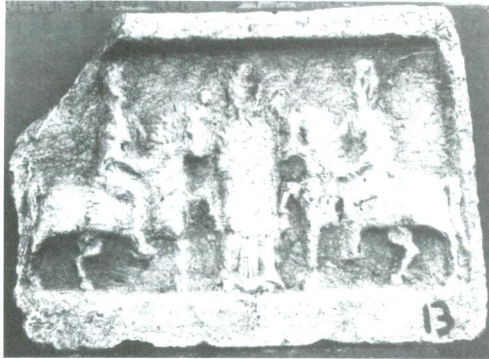
20

21

22

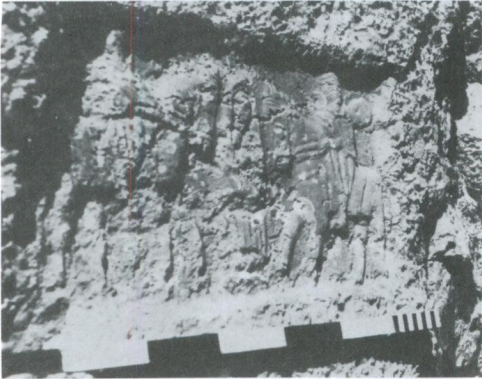
23

24

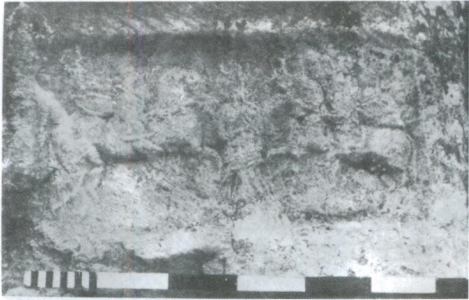
25

26

27-28

28

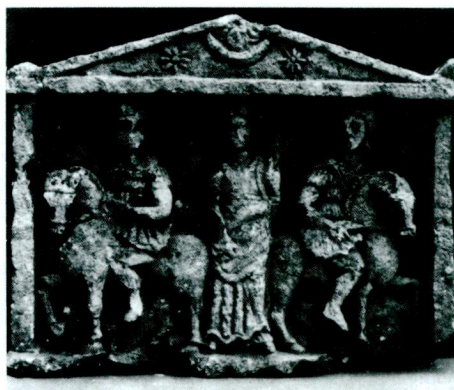
29

27

30

31

32

33

34

a

b

c

İnci Delemen

Harita 1 - Chapouthier'ye göre, Dioskurlar ve Tanrıça betimlerinin yayılımı.

Harita 2 - Dioskurlar ve Tanrıça betimlerinin Lykia - Kabalia - Pisidia bölgesinde yayılımı.

